

VERSLAG VERGADERING 1 SEPTEMBER 2025

Tijd: 14.00 -17.00 uur
Locatie: Kamer van Koophandel

Vastgesteld op de CD-vergadering van 27 oktober 2025

Aanwezig:

- Gezaghebber dhr. J. Soliano (voorzitter)
- Dhr. M. Stegers (vicevoorzitter) en mw. M. Buys (secretaris)
- OLB: gedeputeerde A. Weber
- Usibo: dhr. N. Willem, mw. M. Abrahams
- BFB: dhr. P. Coolen, mw. V. de Windt, mw. A. Romeijnders
- KvK: dhr. J. Balentien, mw. S. Pieter

Adviseurs:

- SZW: mw. M. Prinsenbergh
- OLB: dhr. E. Cicilia

Presentatie:

- dhr. Eric Brakke

Toehoorders:

- Catharina van Manen, Tweede penningmeester USIBO
- Naidy Cicilia Marchena, Shopsteward van AFBW

Afwezig met kennisgeving:

- Gedeputeerde Silberie
- KvK: dhr. Martha
- Usibo: dhr. A. Vrolijk, dhr. C. Kwidama
- BFB: dhr. S. Winterberg, dhr. E. Carillo

1. Opening en huishoudelijke mededelingen

De gezaghebber opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Helaas zitten we vandaag niet in Pasangrahan en is de akoestiek iets minder goed.

Hij heet gedeputeerde Weber van harte welkom bij de CD-vergadering. Hij vervangt gedeputeerde Abraham in de CD.

Mw. Abrahams introduceert twee mensen die vandaag als toehoorder aanwezig zijn vanuit de vakbonden: mw. Van Manen en mw. Marchena.

De vice-voorzitter heet ook de nieuwe gedeputeerde van harte welkom. Hij meldt dat de gezaghebber om 16u een andere afspraak heeft en daarom de vergadering eerder zal verlaten.

2. Verslag vergadering 25 juni 2025

Het verslag is vastgesteld na een schriftelijke ronde.

3. Bespreken actielijst vergadering 25 juni 2025

De actielijst wordt besproken.

Naar aanleiding van de acties:

Openingstijden winkeltijden

Gedeputeerde Weber geeft aan dat hij advies heeft ontvangen van de unit economische zaken van het OLB. Dit advies is negatief: voorstel van hen is om de 3 vrije dagen zo te houden. Hij citeert een aantal passages uit het advies. Dit advies moet nog in het BC besproken worden.

Dhr. Coolen reageert hierop en geeft aan dat het zeer teleurstellend is dat na 1,5 jaar wachten zo'n negatief advies gestuurd wordt, zonder dat ingegaan wordt op de argumenten van de werkgevers en vakbonden die hier juist voor pleiten. Dit is ook niet in lijn met toezeggingen van gedeputeerden Abraham en Den Heyer in eerdere CD-vergaderingen. Verder ging het de werkgevers ook niet om de drie feestdagen, maar alleen om Goede Vrijdag.

Gezaghebber geeft aan dat dit advies eerst nog binnen het BC besproken moet worden.

Uitzetten opdracht EBA mbt koopkrachtmodel en economisch model

Gedeputeerde Weber geeft aan dat de middelen beschikbaar zijn gesteld, maar dat de opdracht nog niet is uitgezet. Dit pakt de gedeputeerde nog op.

4. Gesprekken afgelopen periode

Schuingedrukt gesprekken die nog niet hebben plaatsgevonden

Datum	Ministerie/organisatie	CD	Toelichting
1 juli	J&V	Vice-voorzitter en secretaris	Gesprek over TWV-regeling
2 juli	Onderzoek bescherming melders integriteitsschendingen	Afvaardiging CD	
3 juli	SZW	Vice-voorzitter	Gesprek in Den Haag
15 juli	OCW	Vice-voorzitter	Gesprek in Den Haag
5 september	Ministerie van Financiën	Afvaardiging CD	Belastingwetgeving
9 september 10u	Nationale Ombudsman	Afvaardiging CD	
november	Bezoek SER aan Bonaire		

Verstuurde brieven

- 17 juni 2025: Brief CD aan TK-commissie - coördinatie CN | niet-controversieel verklaren onderwerpen
Alle verstuurde brieven staan op de website van de CD

5. Consultatie Woningwet BES

Dhr. Brakke (adviseur BZK) geeft een toelichting. De wijziging van de wet volgt op een verzoek van FCB. FCB kan momenteel niet goedkoop lenen, maar alleen tegen hoge rentes op de commerciële markt. In Europees Nederland kunnen woningbouwverenigingen tegen lagere rentes lenen vanwege het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Dit gaat om een flink verschil tot de helft van de rente die FCB betaalt. Om FCB hier toegang toe te geven, is een wetswijziging nodig. Met dit stelsel komen ook verplichtingen voor FCB.

Dhr. Willem vraagt of FCB rekening gehouden heeft dat hiermee ook de mogelijkheid wordt geboden dat Nederlandse woningbouwverenigingen naar Bonaire komen? Hij verwacht dat dat negatief uit zal pakken voor FCB.

Dhr. Brakke geeft aan dat deze signalen er niet zijn, de Nederlandse woningbouwverenigingen zitten niet te wachten om in Caribisch Nederland actief te worden.

De vice-voorzitter geeft aan dat we nog in gesprek gaan met FCB om goed naar het wetsvoorstel te kijken. Dan zal deze vraag ook meegenomen worden.

Dhr. Coolen vraagt of het wetsvoorstel ook opkoopbescherming regelt, zodat huizen die door de woningbouwvereniging worden gebouwd niet doorverkocht kunnen worden.

Dhr. Brakke geeft aan dat er, mede vanwege dit soort situaties, strenge regels gelden voor woningbouwverenigingen. Zij mogen geen commerciële activiteiten verrichten en bouwen voor de verkoop is daarom ook verboden. FCB verkoopt momenteel ook woningen, maar dat mag straks niet meer. Als ze dat willen blijven doen, moeten ze hun activiteiten opsplitsen. De reden waarom FCB dat momenteel soms doet, is om met de verkoop het andere deel van de woningbouw te kunnen financieren. Dat is straks, met de lagere rente, niet meer nodig. Verder is de Woondeal een breder pakket van maatregelen. Voor niet-sociale woningbouw worden daarbij privaatrechtelijke afspraken gemaakt over een verbod op doorverkopen (of alleen onder bepaalde voorwaarden). Dat staat dus los van deze Woningwet.

De vice-voorzitter vraagt waar in het wetsvoorstel iets opgenomen is over de mogelijkheid en de voorwaarden die gelden als een woningbouwvereniging wel iets wil verkopen. Dhr. Brakke geeft aan dat hij hier nog op terugkomt. Het kan ook zijn dat dit in lagere regelgeving wordt vastgelegd.

Dhr. Coolen vraagt of het verstandig is om bepaalde taken bij het OLB neer te leggen, terwijl we weten dat het OLB kampt met een capaciteitstekort.

Gezaghebber reageert hierop en geeft aan dat de lokale overheid een rol heeft en de kaders moet aangeven. Die bevoegdheid en verantwoordelijkheid kan niet afgegeven worden. Wel is er een duidelijk onderscheid tussen beleid en uitvoering: OLB stelt het beleid vast (waar mogen woningen komen, hoe ziet de infrastructuur eruit?) en FCB voert het vervolgens uit. Het OLB werkt momenteel hard aan een Woningvisie en aan de plannen voor de ruimtelijke ontwikkeling van Bonaire.

Afgesproken wordt, dat na het gesprek met FCB een conceptreactie rondgestuurd zal worden. Daar kan iedereen dan nog op reageren.

De vice-voorzitter bedankt dhr. Brakke voor zijn toelichting.

6. Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Mw. Prinsenbergh geeft een toelichting op een aantal punten vanuit SZW.

Arbeidsinspectie

Het team is uitgebreid met een extra inspecteur. Er is een nieuwe manager om meer in te zetten op toezicht en handhaving. De volgende CD-vergadering zal hij langskomen om iets meer te vertellen over zijn

werk. De vorige keer zijn binnen de CD signalen gedeeld en deze zijn opgevolgd. Dat levert ook echt iets op. Het verzoek blijft dus ook om zaken – zo concreet mogelijk – te blijven melden.

Procedure ww-regeling

Dit wordt nu genoemd: de 'wv-BES', de werkloosheidsvoorziening BES. Staat al een tijd in de planning. De vice-voorzitter heeft in de zomer met SZW in Den Haag een update gekregen. De SZW-unit op Bonaire heeft nog niet de vraag gekregen om een uitvoeringstoets te doen. Op de volgende CD-vergadering zal inhoudelijk wat dieper ingegaan worden op het voorstel.

De vice-voorzitter geeft aan dat een belangrijk punt in het gesprek in Den Haag was dat een eventuele tegemoetkoming van de werkgevers ingehouden zou worden op de uitkering. Dat zou niet moeten gelden voor cesentia. Dhr. Coolen vult aan dat cesentia momenteel alleen als loon geboekt kan worden, dus dat dit automatisch ook leidt tot kortingen op de aow.

Mw. Prinsenbergh geeft aan dat dit de aandacht heeft van SZW en dat gekeken wordt naar manieren om toeslagen verschillend te behandelen om dit probleem te voorkomen.

Procedure wijzigingswet

Eind september komt er een informatiecampagne over de wijzigingswet, ook komen er sessies met de KvK. Zowel werkgevers als werknemers worden geïnformeerd.

TWV-intrekkingen.

De aantallen zijn nog niet bekend, zodra dit bekend is wordt het rondgemaild.

Rapportages

In plaats van tertaalrapportages komen er halfjaarrapportages. De rapportage over de eerste helft van dit jaar worden binnenkort gedeeld.

7. Onderzoeksbudget

De secretaris geeft een toelichting op het lopende onderzoek door JRK Advies, naar de belastingdruk bij kleine ondernemers. Het is vooral een onderzoek om te kijken hoeveel kleine ondernemers er zijn. Tot nu toe zijn uit de inventarisaties van de administratiekantoren zo'n 200 ondernemingen gevonden die aan de criteria voor 'kleine ondernemer' voldoen. In de week van 8 september wordt het onderzoeksrapport verwacht.

8. Onderwijs

De vice-voorzitter vraagt of iedereen akkoord is dat de CD de Lol ondertekent op het Arbeidsforum van 4 september. Iedereen stemt hiermee in. Daarnaast zullen Usibo en BFB een aanvullende verklaring ondertekenen waarin nog concretere afspraken worden gemaakt.

9. Consultatie fiscale verzamelwet BES

Dhr. Coolen geeft aan dat BFB de input op de fiscale verzamelwet heeft rondgestuurd. Belangrijkste punt voor BFB is de verhoging van de vastgoedbelasting voor de hotelsector. Het is niet duidelijk waarom het Ministerie dit wel, er is geen aanleiding om de belasting te verhogen en er komt ook niets voor terug. De werkgevers hebben de afgelopen tijd het loonhuis flink verhoogd als gevolg van de verhoging van het minimumloon, de loonbelastinginkomsten zijn flink gestegen. Het ministerie noemt het argument dat de toerismesector heel rendabel is. Het is de vraag waar dit op gebaseerd is, want zo goed gaat het niet met de toeristische sector. Bovendien kan ditzelfde gesteld worden van sectoren zonder vastgoed. Er is behoefte aan een langetermijnvisie op het belastingstelsel. Er zitten nu geen prikkels in voor werkgevers om bijvoorbeeld veel werknemers in dienst te nemen, of om meer te investeren.

Dhr. Balentien sluit zich hierbij aan. Er is een scheefgroei als het gaat om belastingdruk als gekeken wordt naar bedrijven met of zonder vastgoed. Er is geen impactstudie gedaan op de belastingdruk voor verschillende sectoren.

De vice-voorzitter geeft aan dat woensdag een gesprek is met een ambtenaar van het Ministerie van Financiën. Dan zal dit signaal alvast meegegeven worden: ontzie ondernemers zolang de effecten van de verhoging van het minimumloon nog niet zijn uitgewerkt. Ook zullen we vragen waarop het gebaseerd is dat de toeristische sector zo winstgevend is.

10. Openingstijden winkels

OLB heeft teruggekoppeld bij de bespreking van de acties.

11. Evaluatie CD

De vice-voorzitter vraagt of iedereen zich kan vinden in het evaluatieverslag. Dat is het geval en daarmee wordt het verslag vastgesteld.

12. Gevolgen mondiale gebeurtenissen

Elke vergadering staat dit punt op de agenda om te inventariseren of er zaken spelen als gevolg van de mondiale spanningen en bijvoorbeeld de importheffingen van de VS.

Mw. Romeijnders geeft aan dat shipments via US naar Bonaire niet soepel lopen. Een aantal keer worden deze transporten tegengehouden en soms moeten er toch heffingen betaald worden terwijl dat niet correct is. Ook het koersverschil USD/Euro is voelbaar.

De gezaghebber geeft aan dat er spanningen zijn in de regio nu de VS drugstransporten in de regio bestrijdt met zwaar materieel, althans, dat is de officiële lezing. De gezaghebber heeft regelmatig contact met het ministerie van BZK en Defensie en met de prime ministers van Aruba en Curacao. Er wordt gewerkt aan een 'Koninkrijks crisisplan'. Bonaire is sterk afhankelijk van de buureilanden voor bijvoorbeeld brandstof. Er worden scenario's opgesteld voor de situatie dat er geen brandstof ingevoerd kan worden.

13. Rondvraag en sluiting

Dhr. Coolen geeft aan dat in april overleg is geweest met gedeputeerde Abraham over o.a. het boodschappenmandje. Er zijn een aantal quick wins besproken die toch binnen een paar maanden geregeld zouden moeten zijn. Dat is helaas nog niet verbeterd. Hij noemt het voorbeeld dat Tienda geen rekening houdt met producten die goedkoper zijn, maar een grotere hoeveelheid bevatten.

Op verzoek van gedeputeerde Weber zal dhr. Coolen de criteria die Tienda hanteert doorsturen naar hem. De vice-voorzitter geeft aan dat de CD dit ook verder op kan pakken. De lijst zou eigenlijk ook bijgewerkt moeten worden, zoals eerder besproken.

De secretaris vraagt de leden om de afvaardiging voor het gesprek met dhr. Adeler van het ministerie van financiën en met de Nationale Ombudsman nog door te geven.

De vice-voorzitter geeft een terugkoppeling op het gesprek met IND, dat gevoerd werd naar aanleiding van de lange procedures. Eén van de opties zou zijn om de publicatieverplichting te schrappen, zo lang de werkloosheid zo laag is als nu. IND kan dat zelf niet aanpassen omdat zij een uitvoeringsinstantie zijn. SZW en J&V zouden dit beleid moeten aanpassen.

Dhr. Balentien vraagt of het mogelijk wordt om digitaal de stukken aan te leveren bij de IND. De vice-voorzitter geeft aan dat IND heeft verteld dat er een pilot project liep voor immigratie vanuit Nederland. Die pilot is stilgezet omdat de module niet goed werkte. Er komt een nieuwe opdracht om dit goed te regelen. IND is druk bezig om de procedures te versnellen.

De vice-voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de vergadering.

@Agendapunt 3 - Actielijst na vergadering 14 april 2025

Omschrijving	Organisatie	Status
Uitwerking wijziging Eilandbesluit winkeltijdenwet	OLB	Open
Afvaardiging doorgeven voor presentatie FXDC	Allen	Afspraak wordt nog ingepland

Uitzetten opdracht EBA mbt koopkrachtmodel en economisch model	Secretaris en vicevoorzitter	Actie OLB
Onderzoek laten doen naar soorten ondernemingen op Bonaire	Secretaris en vicevoorzitter	Onderzoek loopt
In overleg met Tienda een aangepaste lijst met producten samenstellen voor de prijsvergelijking	Secretaris	Open
Evalueren functioneren CD	Allen	Afgerond
Overzicht sociale voorzieningen en voorwaarden toesturen aan CD	OLB	Open
Overleg inplannen met SZW over ww-regeling	Secretaris	Open: volgende CD-vergadering presentatie
Definitief rapport onderzoek naar brandstoflocaties delen met CD	OLB	Open
Programmamanager duurzaamheid OLB uitnodigen volgende vergadering	Secretaris	Pending OLB
Kijken naar aantal TWV-intrekkingen in recente periode	SZW	Open
In gesprek met IND over TWV-procedures	Secretaris en vice-voorzitter	Afgerond
Afvaardiging doorgeven voor delegatie die met MinFin regelmatig overlegt over het belastingstelsel van CN	Allen	Afgerond
Afvaardiging doorgeven voor werkgroep die voorstel maakt voor betere waarborging 'gelijkwaardigheid' NL-Bonaire.	Allen	Open
Consultatiereactie Woningwet BES opstellen en rondsturen	Secretaris	Open
Presentatie Arbeidsinspectie	SZW	Volgende vergadering
Presentatie wijzigingswet SZW	SZW	Volgende vergadering
Criteria Tienda doorsturen aan gedeputeerde Weber	BFB (dhr. Coolen)	Open

Toegevingen/afspraken ministeries

Ministerie	Omschrijving	Status
BZK	Verzoek vertegenwoordiging CD-vergaderingen (Brief CD van 15 februari 2023)	Open
BZK	Onderzoek naar betere/ structurele datavoorziening	Open
BZK	Reactie op brief CD mbt rapport sociaal minimum CN	Open
EZK/BZK (gesprek 12 november)	In gesprek met CPB over taak in CN + onderzoeken wettelijke grondslag hiervoor	Open
EZK/BZK (gesprek 12 november)	Data CBS toegankelijker maken voor CD	Open